

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:		Pretulu insertiunilor:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7	— „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ „ 1/2 „	3 „ 50 „			

Nr. 2386/624. scol.

Pentru bibliotecile populare.

Cerculariu catra toti pt. inspectori de scóle din districtulu Consistoriului aradanu.

Innaltulu Ministeriu reg. ung. de cultu si de invetiamentu, sub 29. Octobre an. cur. Nr. 27,909. recomanda de nou si cu caldura caus'a bibliotecilor populari respective scolari, cu carea este in legatura strinsa si instruirea adultiloru.

Innaltulu Ministeriu motivéza acésta recomandatiune in prevederea sesonului de iérna, carele este prilegiulu celu mai bunu pentru innaintarea amintiteloru scopuri.

Pentru realisaraa acestoru bune intentiuni, din parte-ne inca recomandàm si dispunemu precum urméza.

I. Cu privire la instruirea adultiloru.

Adultii, — adeca acei individi cari au trecutu de 15 ani in etate si asia nu mai potu fi obligati nici chiar la scól'a de reptitune, — se se instrueze in socóta, cetire si in scriere, daca n'au avutu oca-siune séu modru se-si castige aceste cunoscintie inca mai nainte pre timpulu candu erau in etatea cea obligata spre cercetarea scólei.

Instruirea adultiloru se póte in serile cele lungi de iérna, in dóue trei séu in mai multe dile din septemana, de dupa arangiarea ce o va face comisiunea scolara cu invetiatoriulu si considerandu numerulu aceloru adulti, cari vreu se-si castige amintitele cunoscintie.

Inspectorulu scolariu, primindu ordinatiunea de facia, numai decátu va provocá pe preotulu, pre invetiatoriulu si pre comisiunea scolara din fiecare parochia, spre a se intielege, cum se puna in lucrare cursulu pentru adulti. Spre acestu scopu, directorulu localu din fiecare parochia va aretá, prin o cuventare in sant'a biseric'a, folosulu cunoscintieloru amintite, si va accentuá calea cea scurta pe carea se potu cas-

tigá acele cunoscintie dupa metodulu, dupa art'a si maiestri'a invetiatoriloru nostri de acum. In timpulu, de acum invetiatorii nostri cu metodulu loru potu face ea, invetiarea cetirei si scrierii séu a socoti, se nu costeze nici a diecea parte din ustenél'a séu din timpulu ce costá mai nainte. Daca mai luàm in socotintia si acea impregiurare, cà adultii mai repede potu pri-cepe si cuprinde cu mintea loru de cátu pruncii, atun-ci lesne prevedemu cumca adultii in cate-va seri vor se-si castige cunoscintiele necesarie. Aceste favoruri, ce se oferescu adultiloru de la etatea loru si de la metodulu invetiatorescu, directorulu localu se le esplice poporeniloru sei in detaiu. Éra invetiatoriloru li se recomanda ca inceperea acestoru cursuri se-o faca cu socót'a, cu formarea cifreloru, ce insémna cifr'a ca atare si ce de dupa locul in care s'au asediatu.

Invetiatoriloru, pentru ustenelele loru, se li se medilocésca o remuneratiune, — si unde acésta remuneratiune nu s'ar implini din oferte de la insisi adultii, sè se medilocésca remuneratiunea de la parochia.

II. Cu privire la biblioteca scolara séu populara.

Scimu din esperintia, cà in serile de iérna, popo-rulu insusi cérea si-si face conveniri câtu mai dese. se cercàm a le abate aceste conveniri pe calea inte-resului instructiunei, si adeca se facemu din ele totu atâtea societati de lectura, si se le impreunàm cu bibliotec'a scolara. Ce este scopulu acestoru biblio-teci si ce carti sè contiena? Este cunoscutu tutu-ror'a din „Normele“ nóstre de invetiamentu, a nume din §§. 34 si 35.

Acolo, unde invetiatoriulu este ocupatu cu cur-sulu de adulti, societatea de lectura respective bib-liotec'a inspectorulu o póte pune sub conducerea, si ingrigirea directorului localu. Éra unde ambele sarcini se vinu invetiatoriului, sè se imparta timpulu asia, ca societatea si cursulu sè se perondeze pre dile.

In, fine, regularea in detaiu a causei, atátu pentru cursu, câtu si pentru societati de lectura si biblioteci, se incredintieza concernintiloru inspectori

de scóle, cari in faci'a locului potu se aiba mai bune cunoscintie despre relatiunile locali, — éra subscrisulu, Consistoriu ascépta reportu pana in 1 Ianuariu ce vine despre ce, câtu si cum au potutu pune in lucrare

Aradu, din siedinti'a consistoriala a senatului de scóle dela $\frac{9}{21}$ Novembre 1878.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Iubirea facia de copii.

(Urmare).

II. Iubirea se fia adevérata. Adeca manifestatiunile sale singuratic se stee in deplina armonia cu simtiemintiele interne contimpurane. Educatoriulu defeliu nu-i este permis a fatiari iubire, ci simtiésca-o; câci numai asia póte fi adevératu membru in organismulu lumei, déca straplanta in loculu simtiementelor egoistice simtiementulu iubirei adevérate.

„Numai iubirea adevérata póte educá energiosu, precum numai spiritulu curatu vioiu e in stare a instruí profesorariu“, dice Lauckhard.¹⁾

Se nu cugete defeliu educatoriulu, cá si prin fatiari'a iubirei si-va ajunge scopulu naintea copiiloru, câci privirea agera a acestora va demascá ori mai nainte ori mai târdiu pre ipocritu, si rezultatulu nu va fi altulu, decâtu desconsiderarea meritata a fatiarniculu. Educatoriulu se nu se uite de sine mâcar intr'unu momentu, cá ochii scolariloru sei sunt pururia tientiti asupra lui, si cá insusirile sale bune ca si cele rele gasescu — imitatori. Iubésca deci sinceru, cu iubire asemenea rugatiunei adevérate, si-se nu se laude nici cand cu simtiemintiele inimei sale.

Déca educatoriulu se sfiesce de simtiemintiele cele mai sacre ale inimei, si ascunde iubirea sa facia de copii: atunci sí acesti'a voru fi aplicati la o asemenea dispesitiune, si prin acést'a ostene'l'a educatoriulu suferé intr'o parte scadiementu. Arete-si deci educatoriulu iubirea adevérata, deca voiesce a escitá si in elevii sei asemenea iubire; incungiere inse vioitatea companistica latita mai cu sema in dilele nostre, câci altcum stim'a si increderea facia de elu voru perí cu incetulu din inim'a copiiloru.

Educatoriulu demnu de numele seu chiar si la pedepse va manifestá facia de elevii sei iubire adevérata. Acést'a se va intemplá atunci, déca intrebuintiéza cu scopu bunu pedeps'a, ca si unu medicamentu folositoriu; deca e cu compatimire facia de celu ce trebuie pedepsitu, si-si areta tristeti'a, cá e constrinsu a pedepsí. Prin acést'a nu voiescu a afirmá, cá consecinti'a stricta ar fi cu totul de prisosu la pedepse. Pazésca-se inse educatoriulu de tractarea neumana, câci acest'a nu produce nici candu vr'unu bine. E lucru nerationalu a pedepsí din mania, carea fiindu pasiunea cea mai periculosa, nu e demna de educatoriulu. De aceea si Socrate a disu sclavului seu: te asi bate, deca n'asi fi maniosu. „Pedepsele potu fi stricte, — dice Rudolph²⁾ — dar nici cand se nu devina pentru copilu afrontárii si torture, prin cari inim'a copilului se instrainéza de câtra educatoriulu. Numai iubirea pote pedepsí, ér nu mani'a.“

Din seriositatea pedepsei trebuie sè se respandésca iubirea, câci numai atunci se destépta inim'a copilului spre caintia, fara de care pedeps'a nu succede.

Iubirea facia de copii va fi mai departe adevérata, déca educatoriulu in procedur'a sa educativa e pururia cu

privire la individualitatea copiiloru, acést'a o grigesce si o aduce la validitate. De óre ce numai atunci va sci, cá elevii sei nu potu fi judecati dupa o mesura, numai atunci pote alege midilócele, cari conduc la scopulu salutaru. „Déca educatoriulu se póta cu iubire facia, de elevii sei: atunci nu va delaturá de la sine pre cei slabuti, ci se va nevoi, precum i demanda detorinti'a, a progresá cu fiacare intru atât'a, incatu permite individualitatea; atunci departe va fi de dinsulu a lucrá asia, precum multi indatinéza, cari tienendu-se de chablonulu paragraficu alu disciplinei scolare, cu indiferentismu si cu orbía, ce causéza spaima inimei simtiétorie, eschidu din institute pre elevulu nevinovatu, cu caracteru nobilu, si astfelu cu multu mai folositoriu societatii, decatu tinerulu talentatu, dar nemoralu si fara caracteru, i nimicescu cariera vietii, pe ai sei ii osandescu la tristetiá adunca, numai pentru aceea, cá n'a raportatu din vr'unu obiectu resultatu indestulitoriu, séu cá a comisu vr'o gresiela, causata dóra mai vertosu prin neindemnarea educativa a profesorului, si pentru carea acest'a trebuia eschisu din sanctuariulu scólei, unde n'are locu.“³⁾

Nici unu omu nu asémene altui'a: prin urmare nici procedur'a educativa nu pote fi egala in tóte si preste totu. Deosebire nenumerata domnesce între ómeni, ba se póte afirmá cu positivitate: câti ómeni, atâtea deosebiri, atatea individualitati. Pentru fia care este satorita marginea; in carea trebuie sè se desvólte. Preste acésta margine nimene nu póte trece.

Omulu are destinatiune primitiva, dupa acarei parte individuala se deosebesce de tóta fiinti'a din lume, ér dupa partea universalá stá in contactu cu tóta fiinti'a. In launtrulu acesteii precisiuni dâmu de facultati, cari sunt totu atâtea graduri de desvoltage ale spiritului de sine desvoltage, si se nascu cu omulu numai ca nisce germenii, dispusetiuni, poteri; dar se potu desvólta, educá séu corumpe prin procedura gresita. Nu se póte pricepe, cá si acuma sunt educatori, cari nu voiescu a sci nimica despre facultatile receptive si productive ale spiritului; si aceea, ce se desvoltage in spiritulu, tienu, cá a intratu pe din afara. De acésta parere in privintia calitatii spiritului e între altii si Ziller,⁴⁾ carele a desvoltage mai departe si mai temeinicu pedagogi'a lui Herbart. Acésta parere nu e basata, pentru cá fiinti'a spontaneia cu simtiu propriu, cu consciintia de sine si voia libera prin spontaneitatea sa numai aceea pote desvólta, ce dejá a posediatu ca materialu primitivu. Prin urmare, si educatiunea ingrita numai acea póte desvólta, cultivá, ceea ce natur'a a plantatu in copilu ca sementia. Acést'a nu se póte trage la indoiéla, câci de unde lipsesce sementi'a, de acolo lipsesce si germinel e, in florirea si rodulu. Si de aici de vede, cá educatiunea multu póte face; dar nu-i se pote atribuí atotpoternicia, precum crede scol'a lui Herbart. Nu potemu face din copilu, ce nóue ne place; câci vointi'a libera si spontaneitatea marginescu educatiunea.

Nu voiesca deci educatoriulu a desvólta dupa arbitriulu seu subiectivu facultatile fia carui elevu. Câci precum obsérva fórte frumosu Cirilu Horváth:⁵⁾ „Cu multu mai insemnata e chiamarea educatoriulu, decum sè se pota dá locu in launtrulu cercului anumitu ori carei dispositiuni libere.“ Éra Curtman astfelu se pronuncia: „Celu ce face din elevulu seu pil'a capricieloru si nisuintieloru sale neregulate, acelu nu e educatoriulu, ci unu tiranu.“⁶⁾

Acomodarea facia de individualitate inse trebuie se fia acompaniata de adevérat'a iubire, carea iubire va fi apoi in stare a gasí modulu de desvoltage cu aplicare la dife-

³⁾ G. Lubrich Á. Neveléstudomány, T. I. p. 356—357.

⁴⁾ Ziller, Vorlesungen über allg. Pädagogik. Leipzig, 1876. p. 50—61.

⁵⁾ Cirilu Horváth. „Nevelésügyi szakaszok.“ Új M. Muzem. 1859. T. I. p. 442.

⁶⁾ Curtman, Lehrbuch der Erzieh. u. d. Unterr. 7. Aufl. 1866. I. Th. pag. 155.

¹⁾ C. F. Lauckhard, Katechismus des Unterr. u. d. Erziehung. Leipzig 1874. p. 47.

²⁾ E. Rudolph, Schule und Elternhaus. Gera, 1872. p. 61.

ritele facultati, ceea ce este o conditiune la rezultatulu educatiunei si instructiunei.

III. Iubirea se fa parintésca. Educatoriulu consciu de insemnatatea chiamarei sale inlocuesce totu de-un'a pre parinti, si devine conducatoriulu, parintele copiiloru, pre cari i educa si invétia. Asia dara cu totu dreptulu se pretinde dela elu, ca si iubirea sa facia de copii se fia parintésca, prin care cu mai multa siguritate póte castigá pre elevi pentru nisuintiele sale nobile. Acésta iubire i dá considerarea la slabiciuni, crutiarea la pedepse; si i dá totodata si rabdarea, de carea educatoriulu are mare lipsa intre greutátile chiamarei sale.

Iubirea parintésca a educatoriului facia de copii sei numai atunci naintéza succesulu educatiunei si instructiunei, déca stá in legatura cu *seriositatea si demnitatea receruta*.

Iubirea educatoriului se fia seriosa, éra seriozitatea sa amabila. Lucru naturalu, cà in acésta privintia educatoriulu trebuie se premérgea cu essemplu bunu; càci essemplulu este asupra tuturor si sub ori ce impregiurári factorulu celu mai prosperatoriu. Déca educatoriulu e blandu, rabdatoriu si umplutu de iubirea impreunata cu seriozitate, atunci si elevii sei voru inzestrá câtu mai curundu asemenea dispositiune. Déca elu insusi nutresce in inim'a sa simtíminte si nisuintie nobile, atunci si elevii sei voru tientí la aceste. Iubirea inse incéta d'a mai fi seriosa, candu educatoriulu nu se ingrisesce de esecutarea punctuala a vr'unei amenintiári juste. Nu ajunge a vorbí despre detorintie, ci trebuie se nisumu ca totodata se le si implinimu cu vóia buna; càci numai asia póte avé vorbirea nóstra efectu bunu. Scimu, cà copilulu totu-de-un'a privesce la educatoriulu cu stima si cu stimulu imitatoriu; óre póte inaintá inse succesulu educatiunei acelu educatoriulu, acarui fapte stau in contradicere cu cuvintele sale? Nici decum. In conformitate cu aceste edncatoriulu se se nevoiesca, ca se imbine iubirea seriosa si seriozitatea amabila, eu atátu mai vertosu, cu câtu prin acést'a si dinsulu va fi mai placutu naintea eleviloru sei, ceea ce este pentru elu mare avantajiu. „Inim'a copilului nu se va vatemá prin iubire seriosa, ci mai multu se va intarí in convingerea, cumca educatoriulu si atunci remane voitoriulu seu de bine, candu lu-amenintia cu pedépsa. E doveditu prin esperinti'a de tóte dílele, cumca parinti si invetiatorii impreunandu iubirea cu seriozitatea, devinu mai stimati si mai placuti naintea copiiloru, decâtu atunci, déca urmarescu impulsului bunetáti debile, aplecate.“¹⁾

Dovedésca mai departe educatoriulu in blandeti'a si afabilitatea sa facia de copii *demnitate parintésca*, carea are o influintia fórte buna, nu numai asupra invetiaturei, dar mai cu séma asupra eleviloru.

La acést'a ne indruma si Ulrici, candu dice: „Dorere, cà aplicarea si succesulu celui mai tare midilocu educativu (alu iubirei), depinde dela conditiunea, ca educatoriulu insusi se stee la nivelulu demnitáti morale, càci numai sub acésta conditiune va castigá iubirea si stim'a copiiloru.“²⁾ Cumca numai educatoriulu intr'adeveru maiorenu e in stare a dovedí demnitate parintésca impreunata cu iubire, — acést'a se pricepe de sine. In fine

IV. Iubirea facia de copii se fia religiósca. Acést'a este culmea iubirei, si stá intru impreunarea cu Dumnedieu, este echoulu divinuu in spiritulu omenescu. Fara de fundamentu religiosu tóta cultur'a si fericirea e basata pe nasipu. Singuru unu elementu e destulu de tare a invinge tóte greutátile vietii, si acest'a e: *religiunea*. Acést'a descopere omului si familiei adeverat'a chiamare, incaldiesce inimile amortite si desléga intrebárilé de viétia.

Prin iubirea religiósca, carea presupune pre Dumnedieu cu iubire nemarginita, natur'a nostra se nobilitéza,

spiritulu se luminéza, tóta viéti'a nóstra devine mai sublima. „Iubirea fara religiositate nu pote fi aceea, ce trebuie se fia. Déca iubirea isvoresce din motive religiósce, déca se cladesce pe voi'a lui Ddieu si pe essemplulu lui Isus, atunci se innaltia asupra naturelului, capriciului, partialitáti si a unilateralitáti; atunci nu va fi mai sgárcita facia de copii sermani, decâtu facia de cei avuti, nu se va instrainá de càtra cei mai slabi, decâtu de càtra cei mai talentati, si nu va fi cu mai multa privire facia de cei frumosi, decâtu facia de cei neinsemnati.“³⁾

Ceea ce educatoriulu prin cuvinte blande, placute, petrunse de religiositate plantéza in inim'a copilului, aceea nici sórtea vitréga, nici ori ce vicisitudini ale timpului nu voru poté desradeciná. „Este unu daru acel'a, ce se respandesce asupra intregéi educatiuni, déca educatoriulu e unu adeveratu crestinu in vorbe si fapte“, — dice eminentele Curtman.⁴⁾

Precum in tóte, asia si la cultivarea iubirei religiósce essemplulu este factorulu principalu. Prin essemplu dovedésca educatoriulu eleviloru sei, cà se apropria cu iubire recunoscatória càtra Ddieu, carele pentru nenumeratele sale binefaceri pretinde dela omu numai iubire. Déca implinesce acést'a, atunci e fórte naturalu, cà si elevii si-voru consacrá inim'a lui Dumnedieu, si in tóte voru impliní voi'a lui.

(Va urmá.)

Cultur'a poporului si scól'a poporala

desvoltate istorice cu deosebita privire la Helveti'a.

(Continuare).

Se pare, cà nici in seclulu alu 18-lea nu au statu scólele mai bine. Acést'a resulta din cuvintele lui Justus Mòser, carele dice: „Cei mai multi parinti privescu scólele de nisce staule, in cari se intretienu prunciá câte siese séu optu ore in fiecare dí“.

Se tacu apoi despre universitáti si despre viéti'a ceaticalósca a studentiloru, carea nu-si afla parechia nici in cele mai decadiute clase ale societáti omenesci. Schmidt dice, cà universitátile au devenitu prin ajutoriulu reformatiunii loculu si vatr'a libertáti spiritului omenescu; istori'a nepreocupata inse ne invétia, cà toema universitátile au fost unu faculariu de persecutiune pentru ori ce ideia mai liberala si pentru ómenii, cari se ocupau de astfeliu de idei. Mani'a de a condemná si a persecutá erá o noua institutiune papala. Diferinti'a era numai, cà acésta noua institutiune nu erá consecenta, si i-lipsiá si bunulu gustu. Kepler nu a fost pusu pe róta ca Galilei, ci de o cam data a fost numai admonatu, ca se se modereze, se se orienteze intru tóte lucrurile sale dupa cuventulu lui Ddieu, si se nu confunde biseric'a si institutiunile lui Christos cu subtilitáti, scrupuli si glosse nefolositorie. Mai tardiu inse cadiu si elu victima persecutiunei religiósce, fómeei si esilului. Asia se intemplá, de Kepler nu-si aflá in Germani'a urmatoriu, care se continue scrutárilé, si astfeliu ereditatea cea mare remasa dupa densulu trecu la Oland'a si Angli'a.

Din timpulu acest'a nu se mai face nimicu pentru poporu. Limb'a latina nu erá numai in scóla. Ea se introduce si in dicasterie, unde se tractá, si se decidea despre viéti'a. averea, vinovati'a seu nevinovati'a membriloru poporului. Acusatulu nu intielegea limb'a judecatoriloru sei, sentinti'a i-se spunea in o limba necunoscuta.

Din locurile chiamate a manuá dreptulu nu se reversá asupra poporului simtiu de dreptu si cultura morala, ci numai ura si amaratiune. Góthe da espressiune acestei uri

¹⁾ Rolfus H. und Ad. Pfister, Real-Encyclopädie des Erziehungs- und Unterrichtswesens. Mainz 1867. I. B. pag. 485.

²⁾ Ulrici H., Gott und der Mensch. Leipzig, 1866. pag. 675.

³⁾ Rolfus und Pfister, Real-Encycl. des Erz. und Unterrichtswesens. I. B. pag. 426.

⁴⁾ Curtman, Lehrbuch der Erz. u. des Unterrichts. I. Th. pag. 158.

a poporului asupra juristilor in Götze de Birlichingen prin gur'a lui Dr. Olearius in urmatoriulu modu: „Eram in Frankfurt, ca se primescu ereditatea remasa dupa tatalu meu. Poporul erá pe aci se arunce cu petri dupa mine, candu audi, cá sum juristu. Poporul privesce in iuristi nescé ómeni, cari facu numai confusiune in statu, nescé belitori. Astfeliu se infuria, candu aude, cá vre unu iuristu voiesce sè-se asieze intre ei.

Cu limb'a latina s'a introdusu in Germani'a si dreptulu romanu. Imperatii lu primira bucuros. Le placea principiulu: „Principele este mai pre sus de lege, si vointi'a principelui are putere de lege. Riurile, padurile si drumurile sunt ale imperatului. Celu ce voiesce, se le folosésca este detoriu se-i platésca pentru acést'a.“ — „Ca dreptu de statu“, dice iuristulu Dahn, „nu putem intrebuintiá dreptulu romanu, pentrucá degradéza intregu poporul la starea, in carea se aflau sclavii la Romani.“

In anulu 1782 scrie Schlözer urmatórele: „Am incetatu de a ne rugá lui Ddieu si a cantá latinesce, óre nu va veni vre odata timpul, ca se nu mai audimu de legi si judecatori latinesci, si se nu mai vedemu pre tierani aler-gandu cu decisiuni in limb'a latina dupa translatori?“

Reformatiunea, respective principiele ei ca atari nu purtá vin'a cá poporul se neglija, se dejoscesce, si maltra-téza. Acestea erau productulu asia numitului „humanismu.“ Reformatiunea si principiele ei erau nationale, crestine. Ea erá o incercare, o tendintia de a se emancipá de sub jugulu Romei papale biseric'a, statulu, dreptulu si scienti'a. Erá o lupta de cultura nu numai pe terenulu religiunei. Cestiunea sociala provocá rescóla tieraniloru, ér la Anabap-tisti vedem idei sociale democratice, asia incátu se parea, cá este sè-se inaugureze o era noua. Cu tóte acestea in modu, cum practicá reformatiunea principiele libertátii, poporul nu avea nici unu folosu din ele. Positiunea acést'a erá mai rea decâtu cea de mai nainte. Se facusera adeca doue caste fórte departate un'a de alt'a, un'a de dom-nitori si alt'a de supusi. Cea dantaiu avea in mana nu numai puterea, dar si scienti'a, carea fiendu intr'o limba streina, o despartiá de poporu. Herder se vaieta, cá prin introducerea limbei latine a remasu limb'a materna si po-porul inderetru. Acést'a nu mai putea luá parte la nici o adunare publica, din cauza cá nu cunoscea limb'a latina. *Numai cultur'a limbei materne póte se inaltie pre unu poporu din barbaria.* Europ'a a remasu numai pentru aceea atât'a timpu barbara, pentru cá a inlocuitu mai multu de unu seclu o limba streina limbiloru materne.

Incependu cam de pre la anulu 1600 se mai adaose inca unu reu, carele aduse poporului si mai mare dauna, si carele lu-separá si mai tare de invetiatií sei, streinismulu, intielegu influenti'a Franciei. Limb'a germana disparú dela curtile regiloru si principiloru, din cercurile aristocratimeí, din clas'a functionariloru si din cercurile cetatianiloru mai avuti. Tóte aceste clase inceputa a imitá pana la ridiculo-sitate pe francezi in datine, si a se folosí de limb'a franceza. Se începú in Germani'a er'a perucelor, ceremonieloru si a etichetei.

„Limb'a si datinele franceze, dice Schlosser, valorau in Germani'a atât'a, incátu fiecare barbieru francezu se priviá, si se intitulá de marquisu, unu doctoru germanu avea ran-gulu unui cocisiu de curte. ér unu simplu instructoru fran-cezu avea intrare la curti, si domnií mari lu-priviau de asemenea loru.“ Astfeliu putú scrie Voltaire cu fala in 1750 din Potsdam la Paris: „Aici pare, cá sum in Francia. Aici se vorbesce numai limb'a nóstra. Limb'a germana este numai pentru soldati si pentru cai, de limb'a germana ai lipsa numai pe strada.“

Mi-sta pe masa unu planu din anulu 1781 pentru infientiarea unei scóle civile de fete. Acestu planu incepe cu cuvintele: „Óre pentru ce nu ingrigesce nimenea de instructiunea feteloru?“ ér mai la vale adaoga: „Nu intie-

legemu aici fetele din clasele inferióre, ci fetele din clasele mai inalte, pe acelea adeca, pe cari ne am indatinatu a le numí dame.“ Persón'a, carei'a se concrede conducerea acestui institutu este o franceza, si inca precum se observéza mai la vale o franceza nascuta. Ea avea de ajutatória éra si o franceza. Scopulu principalu alu acestui institutu este studiulu limbei franceze.

Directórea institutului primíá unu salariu de 300 de fiorini, ér ajutatóri'a ei 200, in timpu ce ceialalti inve-tiatori — pentru cá erau nemti — capetau numai câte 120 florini.

Astfeliu intelegemu ironi'a, cu carea vorbesce Lessing in pies'a intitulata „Jidovii“ prin gur'a servitoriului Chris-tof: „Trebue se-mi recunoscú nensemnatatea mea, sum numai unu neamtiu; dar am avutu norocirea a umblá cu diferiti francezi, si astfeliu am pututu invetiá multe lucruri, cari se receru pentru unu omu de omenia. Credu, cá acés-t'a se si vede pre mine.“

Din acestu modu de cultura alu aristocratimeí si alu claseloru avute poporul nu avea nici unu folosu precum nu avea nici din scólele latine. Contra acestei directiuni se facú opusetiune insemnata din partea cátorva individi, cari aretara gresielele ei. Acésta opositiune remase inse fara nici unu resultat. Inzadar batjocurea acésta directiunea unii scrietori prin scrierile lor, tóte erau zadarnice. Limb'a germana erá cu totul neglesa, schimosita si plina de streinisme.

Cu Lessing se începú o reactiune insemnata contr'a directiunei franceze. In giurulu lui se grupara o multime de tineri, cari intrara in lupta pentru inaugurarea unei ere noue. Trecú inse multu timpu pana candu putú se petrun-da pucina lumina si in clasele inferióre.

Cu coruptiunea limbei intrase si coruptiunea morala. Aristocrati'a si curtile duceau o viétia desfrenata, carea nici nu se póte descrie in tóta estensiunea ei. Me voiu margiui a aminti numai unele impregiurári, pentru ca se aretu ce influentiá rea avú asupra poporului acésta corupti-une a aristocratiei.

Nobilimea dela tíera erá murdara in maniere, espres-siuni si in tienst'a sa. Nobilii se intreceau cu administra-torii bunuriloru lor si cu venatorii, in batjocuri, in injura-turi (sudalme) si in betiá. Tóta cultur'a acestoru nobili constá in pucina spoitura esterna. Nobilimea din orasiile capitale era servila si decadiuta.

Inainte de 100 de ani successorulu pe tronulu din Hessen-Kassel tienea harem. Pe fat'a unui nobilu o dusera chiar parintii ei cu forci'a in acelu locu. Esprimandu-si o dama streina indignatiunea pentru o astfeliu de fapta si tienst'a a parin-tiloru, fu intempinata de alta dama din cercurile aristocra-tiei cu cuvintele: „Ce? nobilimea din Hessen nu ar face nici decâtu bine, daca ar scapá din mana acestu avantajiu.“

Este pré naturalu, cá cu astfeliu de parinti poporul nu putea prosperá, ci cadea totu mai multu in saracia si miseria. Cu tóte acestea spre orientare voiu citá aici doi martori demni de crediementu. Unulu din acesti martori este Salzmann, carele a scrisu unu opu in 6 volume intitu-latu „Despre miseri'a omenimeí“ din anulu 1874, unu opu, carele de altmintrelea se pare, cá nu este pré cunoscutu de scrietorii istoriei culturii. Elu ne istorisesce urmatórele: „Éri a fost diu'a nascerei principelui. Am vediatu cu acésta ocaziune numai o singura solenitate, solenitatea aran-giata de cetatianii de aici. Cetatianii prevediuti cu arma-tur'a intréga au mersu spre piaci'a de puscatu ca se strige „Vivat“, se dea trei salve, si dupa aceea sè-se amuseze la unu pacharu de bere. Erá o scena fórte trista. Feciele celoru mai multi din acesti cetatiani tradau o viétia misera, durere, lipsa si saracia. Numai cátv'a din ei zimbeau din candu in candu. Acésta zimbire nu proveniá inse nici decâtu din inima, ci era eflusulu vinarsului, cu carele si-umplu-sera mai nainte stomachulu.“

Intre cei 200 de ómeni pe cari ii-am vedutu cu acésta ocaziune, abia asi fi pututu aflá 40 de insi, cari ar fi meritatu numele de barbati. Precum erau in facia, asia erá si imbracamintea si armatur'a loru. Hainele celoru mai multi erau rupte, petecite, fara bumbi (nasturi), la unii le erau murdare, séu celu pucinu in imbracaminte nu erá nici o armonia. Sabiele erau fara teaca, séu cu teac'a numai de jumetate, si ruginite. Puscele inca nu erau in stare mai buna. Adeverat'a miseria a acestoru ómeni o puteai vedé apoi in tóta estensiunea ei numai daca intrai in locuintiele loru. Aici erá unu aspectu de speriatu. Locuintiele acestoru ómeni semenau mai multu a cotelie de cáni, séu a grajduri de porci, decátu a locuintie de ómeni. Multi locuiau in strade, unde nici candu nu petrunde nici sórele nici lun'a, si unde se aruncau tota felulu de necuratie. Multe familii au numai câte o singura odaia (chilfa). Acésta odaia erá destinata pentru lucru, mancare, somnu, spelatu, cu unu cuventu pentru tóte, alta incapere nu aflai. Daca intri in o astfeliu de odaia, apoi vedi, cá petrunde intrens'a ap'a pe tóte partile. Intrebu acum, ce póte iesi din nesce copii, ce se crescu in astfeliu de case. Cetatianulu are apoi a suportá atâtea impositie, incátu nu te póte cuprinde mirarea, daca lu-vedi, cá elu sucumbe jugului celui greu alu sarcineloru, ce trebue se-le pórtie, daca lu-vedi perdiendu-si curagiulu, si daca lu-vedi, cá intréga puterea lui interna este infranta. Tóte acestea provinu din sentiulu de servilismu si de târaire, ce domnesce in regiunile mai inalte, si carele innéca desvoltarea claseloru inferióre. Omenimea nu se póte desvoltá acolo, unde prunculu incependu din cea mai frageda copilaria nu vede nimic alteceva, decátu numai servilismu, supunere neconditionata si taraire facia de capriciele celoru mai mari. La cei mai multi cetatiani era principele in timpulu acest'a identicu cu Ddieu, ér daca unu husariu alu principelui bate in palmi, tóta cetatienimea cade la pamentu. Daca acestu husariu ar pretinde dela cetatiani apoi ori ce servitiu, fie elu celu mai degradatoriu si mai nenaturalu, fie care se arata gata spre servitiu, ba se tiene incantatu de grati'a, ce i-s'a facutu cerendui-se unu astfeliu de servitiu.

In acestu servilismu, si in acestu simtiu de sclavia, ce si-lu insusisera invetiatiu dupa reformatiune si dupa rescól'a tieraniloru, si carele se streplantá apoi ca si o lepra si asupra claseloru inferióre, avemu se cautámu caus'a si isvorulu principalu alu decadintiei spirituali, morali si economice, atátu la proporatiunea dela sate, cátu si la cea de prin orasie.

Din cele dise pana aci urméza, cá tóte averile luate dela manastiri si alte fundatiuni pie se intrebuintiara numai pentru sustinerea scóleloru latine, ér pentru crearea si sustinerea scóleloru poporali lipseau medilócele. Nimenea nu cugetá inse a aflá medilócele si cáile, prin cari s'ar puté ajutá acestei lipse. Tieranulu dimpreuna cu animalele sale se priviá ca „unu banu“ pentru trebuintiele domniloru, si astfeliu au maltratatu si despretiuitu. In elu nu recunóscea nimenea demnitatea de omu. Cine ar fi pututu deci cugetá a cresce din elu ómeni?

Tieranulu erá sclavu, erá ca si ori care altu obiectu, se vindea la altii dimpreuna cu pamentulu. (Va urmá.)

Statutele Societatii Corpului didacticu din districtulu Dambovitia. *)

CAP. I.

Instituirea si scopulu societati.

Art. 1. Se institue cu resedinti'a in Targoviste o societate sub numele de *Societatea Corpului Didacticu*.

*) Salutamu cu bucuria iniciativ'a luata pentru a generalisá idei'a de reuniuni si conferintie invetiatoresci in Romani'a. Erá timpulu ca se vedemu odata si aceste institute civilisatóre introduse in Romani'a. Red.

Art. 2. Societatea are dreptu scopu:

- a) A intruni într'unu corpu compactu si solidaru pe toti membrii corpului didacticu.
- b) A formá unu cabinetu de lectura.
- c) A face ca membrii se-si marésca cunosciintiele prin lectura, prin discutii sciintifice si literare si prin ori ce exploratiuni sciintifice si archiologice.
- d) A procurá midilóce cu modu de imprumutare membriloru spre a-si tipari operile loru.
- e) A veni in ajutorulu membriloru si alu familieloru loru in casu de nenorocire.

CAP. II.

Despre membri. — Drepturile si datoriele loru.

Art. 3. Societatea se compune din trei categorii de membrii: *activi, onorifici si donatori*.

Art. 4. Membrii activi se impartu: in membrii *activi fondatori, activi, activi corespondenti*.

a) *Membrii activi fondatori* sunt de dreptu toti membrii corpului didacticu cu resedinti'a in Târgoviste, cari au votatu si au subscrisu statutele.

b) *Membrii activi* sunt de dreptu toti membrii corpului didacticu cu resedinti'a in Târgoviste, ce nu au luat parte la votarea statuteloru.

c) *Membrii activi corespondenti* sunt toti membrii corpului didacticu din judetiu si din tíera, cari vor voi se adereze la aceste statute printr'o cerere a nume.

Se mai potu primí ca membrii activi ori ce persóna de sciintia care va face o cerere si se va admite de majoritatea societati.

Art. 5. Sunt numiti membrii onorifici ori ce persóna care va bine-voi se aduca societati vre unu serviciu moralu, fie acest'a sciintificu, fie literalu.

Art. 6. Membrii donatori potu fi ori ce persona, care ar darui societati o data pentru totu d'aun'a celu putinu o suma de 200 l. n., séu care va cotizá mensualu câte 3 l. noui.

Art. 7. Toti membrii activi cu resedinti'a in Targoviste sunt datori a frecuentá regulatu sedinti'a societati.

Art. 8. Toti acesti membrii activi cari vor absentá fara motivu dela sedintiele ordinare ale societati, sunt pasibili de amenda séu de eliminare.

Art. 9. Toti membrii activi admisi de societate se bucura de tóte drepturile membriloru activi fondatori, afara de solidaritate.

Art. 10. Membrii corespondenti potu luá parte la sedinti'a societati bucurandu-se de tóte drepturile membriloru activi fondatori.

Art. 11. Ori ce membru póte tiené conferentie publice sub auspiciulu societati, facendu cunoscutu obiectulu acestoru conferentie Comitetalui in lun'a Octombrie, ca in ultim'a siedintia din acea luna, societatea se reguleze timpulu tienerei conferentieloru. Se potu tiené inse cu invoirea societati si conferentie extraordinare.

Art. 12. Membrii activi de dreptu se obliga a se sustiené solidariceste unii pe altii, candu ar fi atacati pe nedreptu séu calomniami, prin tóte mijlócele posibile si in modulu cum va decide Societatea in sedintia secreta. Asemenea se mai obliga a atrage unu altuia, atentiunea asupra fapteloru ce ar veni in detrimentulu prestigiului seu si alu societati séu directu, séu de societate prin presedinte.

Art. 13. Membrulu consiliatu neorigindu-se, este pasibilu de eliminare.

Art. 14. Membrii onorifici potu asistá la siedintiele literare si sciintifice ale societati.

Art. 15. Membrii donatori potu asistá la sedintiele publice ale societati fara a luá parte la discutii; potu luá parte inse la formarea si votarea bugetului.

Art. 16. Toti membrii au dreptulu a visitá cabinetulu de lectura fara nici o plata si a luá ori ce carte sub dare de chitantia.

Art. 17. Toti membrii sunt datori a-si achitá misele regulatu in cursulu lunei. Membrii cari nu si le vor achitá sunt pasibili de eliminare.

Art. 18. Membrii activi si onorifici potu face observari meteorologice si ori ce colectiuni sciintifice si literare pe care le vor inaintá societatii.

CAP. III.

Fondulu Societatii.

Art. 19. Fondulu Societatii se compune: din tacsele de inscriere, din cotisatiuni lunare, din donatiuni, din procentele sumelor imprumutate si din ori ce alte venituri extraordinare.

Art. 20. Ori-care membru activu va plati o data pentru tot-d'auna una ca taxa de inscriere unu leu.

Art. 21. Fie-care membru activu se obliga a cotizá lunar cu câte 2 lei noi.

Art. 22. Fie-care membru activu corespondentu se obliga a cotizá lunar cu câte unu leu nou.

Art. 23. Ori-ce donatiune facuta societatii este priimita cu recunosciinta de societate.

Art. 24. Tóte donatiunile facute Societatii in obiecte care n'ar presentá unu interesu sciintificu séu literaru, se va deschide lotarii asupra loru, seu se vor vinde dupe avisulu Societatii, spre a se preface in bani.

CAP. IV.

Cheltuelile Societatii.

Art. 25. Societatea, in lun'a Decembre a fie carui anu va formá budgetulu seu pentru cheltuelile anului viitoru.

Art. 26. Budgetulu societatii va coprinde urmatóarele 4 articole:

- a) Cheltueli ordinare.
- b) Cheltueli pentru cabinetulu de lectura.
- c) Cheltueli pentru exploratiuni sciintifice.
- d) Formarea fondului de reserva.

Art. 27. Cheltuelile ordinare, vor coprinde $\frac{1}{4}$ din venitu. Ele sunt:

a) Cheltueli pentru intretinerea necesarielor de cancelarie si iluminatu.

b) Cheltueli pentru abonamente la diare sciintifice si literare.

Art. 28. Cheltueli pentru cabinetulu de lectura vor fi $\frac{1}{4}$ din venitu, plus beneficiulu ce va produce de $\frac{3}{4}$ din acestu fondu nu se va intrebuintá de cátu in cumparare de carti sciintifice, literare, clasice, etc.

Art. 29. Cheltuelile pentru exploratiuni vor fi $\frac{1}{4}$ din venitu.

Art. 30. Fondulu de reserva se va compune din $\frac{1}{4}$ din venitu:

a) Din elu se póte imprumutá cu procentu membriloru pentru tiparire de carti.

b) Fondulu de reserva se mai póte intrebuintá pentru a veni in ajutorulu membriloru activi séu familielor loru dupa votulu espresu alu Societatii.

Art. 31. Escedintele provenitu din cheltuelile ordinare si din cumpararea cartiloru pentru cabinetulu de lectura se vor trece in fie-care anu la fondulu de reserva; ér acela alu fondului pentru exploratiuni se va adagá totu la acelaasi fondu in anulu viotru.

Art. 32. Societatea nu va putea prevedea nici o data alte cheltueli, afara de acestea. Ori ce membru activu séu donatoru, in casu contrariu, are dreptulu de actiune in contra majoritatii societatii care a incuviintiatu deturnarea fondului, cerendu si daune interese.

CAP. V.

Comitetulu Societatii.

Art. 33. Societatea are unu comitetu compusu din 5 membrii activi de dreptu, unu presedinte, unu vice-presedinte, doui secretari si unu casieru.

Art. 34. Membrii comitetului se alegu pe unu anu. Ei sunt realigibili.

Art. 35. Presedintele mantiene ordinea in siedintia convóca siedintie extraordinare si tiene corespondentia in numele societatii.

Art. 36. Vice-presedintele tiene locul presedintelui in casu de absentia si atunci se bucura de tóte prerogativele sale.

Art. 37. Secretarul redigeaza prescriptele verbale, espediaza corespondentiele, reguléza cabinetulu de lectura si ingrijeste de densa, contrasemnéza ori ce chartie, forméza si conserva dosarele societatii de cari sunt responsabili.

Art. 38. Casierulu percepe cotisatiunile membriloru donatiuniloru in bani si in natura, subscrisie chitantie de primire si este responsabilu de fondurile societatii. Nu va putea tiené inse nici o data mai multu de 1000 lei noi in casa, ci va trimite la Cas'a de depuneri si consemnatiuni dupa casulu societatii. Nu va putea face nici o plata afara din budgetu si fara avisulu comitetului.

La finele fie-carei luni va dá comptu societatii de starea finantiara a casei evertizandu totu de o data pe membrii cari nu'si vor fi achitatu cotizatiunile.

Art. 39. Ori-care din membrii comitetului contra vindu statutelor séu reguleloru, va putea fi interpelatu; in urma carei discutii, societatea se va pronuutiá prin votu daca urméza ca acelu membru se mai faca parte séu nu din comitetu.

CAP. VI.

Despre siedintie.

Art. 40. Societatea va tiené sedintie ordinare de patru ori pe luna, afara de lunile iulie si augustu candu nu va tiené siedintie.

Societatea va mai tiené si siedintie extraordinare ori de cate ori se va gasi necesaru de comitetu.

Art. 41. Siedintiele se vor deschide de presedinte séu vice-presedinte prin citirea prescriptului verbalu alu siedintiei precedente. si dupa ce se va constatá cá este majoritatea membriloru activi de dreptu.

Art. 42. In ori-ce siedintia nu se va putea discutá de catu cestioni sciintifice, literare si ori-ce cestioni cari vor privi directu interesele Societatii séu ale membriloru sei. Discutiunile personale sunt interdise in siedintia publica. Presedintele in acestu casu va ridicá siedinti'a. Daca membrulu chematu la ordine nu va voi se intieléga, membrulu care se va crede blesatu in timpul discutiei, póte cere cuventulu in siedintia secreta.

Art. 43. Sedintiele vor fi publice; ori candu va fi cestione de persóne, siedinti'a va fi secreta, la care nu va putea luá parte de catu membrii activi de dreptu.

Art. 44. In cestioni literare si sciintifice nu se va face nici o votare.

Art. 45. Votarea va fi séu prin sculare si siedere séu prin apelu nominalu séu printr'unu scrutinu secretu.

Art. 46. Sedintiele pentru budgetu se vor putea deschide ca si cele l'alte cu majoritatea membriloru activi de dreptu; potu luá insa parte la acésta siedintia si membrii donatori si votulu se va luá cu majoritatea absoluta a membriloru presinti. Neparticiparea membriloru donatori nu va putea impediá votarea bugetului.

CAP. VII.

Dispositiuni transitorii.

Art. 47. Tóte donatiunile facute Societatii vor fi mentionate in prescriptele verbale ale siedintiei sale, trecute in registrele societatii si date publicitatii.

Art. 48. Donatorii de la 1000 lei noi in sus se vor înscrie in cartea de aur a societatii.

Art. 49. Budgetulu anului antaiu nu va coprinde de catu cheltuelile prevediute la art. 27 aliniatul *a* si *b* capitulu 4, si pentru tiparirea statutelor.

Art. 50 Cându societatea va dispune de fonduri va fundá unu diaru alu seu.

Art. 51. Societatea se va considerá ca constituita cându statutele sale vor fi subscribe de 8 membri celu putinu.

Art. 52. Aceste statute nu se vor putea modificá de cátu cu 2 treimi din numerulu membriloru presentu la formarea budgetulu si atunci fara a se modificá scopulu societatii. In casu de modificarea scopulu, societatea se va considerá ca disolvata.

Diverse.

— **Santulu sinodu** alu bisericei autocefale din Romania s'a deschisu dumineca, in 19 Novembre a. c.

— **Instructiunea publica in Francia.** Desbaterile ce au avutu locu in camer'adeputatiloru din Versailles asupra bugetulu culteloru si instructiunei publice, ne infaciosiéza starea de progresu insemnata a instructiunei publice in Francia. La anulu 1870 bugetulu instructiunei publice nu se redicá decâtu la 24.283,622 franci. Dela 1872 se redicá in proportiuni insemnate. Si din diu'a candu republic'a fú intemeiata constitutionalu, crescerea deveni neinchipuita. Pentru 1876 bugetulu instructiunei publice fusese ficsatu la 38 milioane fr. si pentru exercitiulu anulu 1877 trecú peste 49 milioane fr. Se redicá la 53 milioane fr. pentru 1878, si pentru anulu viitoru 1879 s'au votatu spre scopulu instructiunei 56 milioane franci. Mai mare progresu a facutu invetiamentulu elementaru. Pentru 4 si jumetate milioane copii esista astadi 59,000 scóle comunale. In ultimele 11 luni s'au restauratu 3000 stabilimente de scola.

— **Primirea Romaniloru in Dobrogea.** Dupa cum s'a potutu vedé din proclamatiunea Domnitorulu Carolu I catra Dobrogeni, armat'a romana a trecut in 14 a l. c. ca se ocupe acésta tiera, carea prin tractatulu de la Berlin s'a acsatu Romaniei. Multi erau curiosi de intimpinarea Romaniloru in Dobrogea, carea, in adeveru, s'a doveditu de cea mai cordiala si binevoitóre. Romani, Bulgari, Greci, Rusi, Musulmani, Armeni, Israeliti, in numeru de peste 500, au adresatu Principelul Carolu, din Tulcea, in numeletuturoru locuitoriloru Dobrogiei, urmatórea telegrama de felicitare: „Prea Inaltiate Dómnne! Drapelulu oșteanulu romanu, incununatu de flori, fâlfae mandru intre noi. L'am salutatu cu iubire si devotamentu, si inimele nóstre tresalta de lacrimi de bucurie, cáci in elu vedemu simbolulu civilizatiunei, pe care A. T. R. marele Capitanu alu vitezei óste romane, semeni in nou'a provincia regala. De astadi inainte incepe o viétia noua pentru noi. Vom privi dar cu incredere si iubire in viitoriu, uitandu trecutulu. Redicamu rugi calduróse catra atotu potintele, pentrucu se binecuvinteze oper'a romanismulu din coace de Dunare si depunemu la picidórele A. Tale Begale simtiemintele nóstra de iubire si de fidelitate. Dumnedieu se protegegeze pe duios'a August'a nóstra Suverana! Dumnedieu se tie puterea ostasiulu romanu!“

— **„Scól'a Romana,**“ fóie lunara pentru inaintarea educatiunei si instructiunei. Edata si redactata de: *Vasile Petri*. Abonamentulu costa pe 1 anu 4 fl. éra pe 1/2 anu 2 fl. v. a. Sumariulu fasciórei I, pe Octobre: Ioanu Amos Comenius. — Bancile de scóla (cu ilustratiuni.) — Importanti'a si utilitatea studiulu limbii romane. — Geometri'a in scól'a poporala. — Din computulu cu frangeri vulgare. — Pentru primulu invetiamentu din istorie. — Cateva observatiuni relative la órele de lectura in scól'a poporala. — Regule de tóte dilele pentru invetiatoriiu incipienti. — Ortografi'a cu semne. — Pentru „Scól'a romana.“ — Varietati. — Bibliografie.

Concursu.

1—3.

Pe bas'a docisulu consistorialu ddtulu 21. c. Nr. 2392. B. se escrie concursu, cu terminu de alegere pe diu'a de **10. Decembre. a. c.** pentru postulu de capelanu, langa emeritulu parochu din *Cutina*, Antoniu Galiciu.

Capelanulu va avé se conduca intrég'a parochia éra dupa mortea deficientulu acolo parochu, dinsulu urméza de parochu — fara a mai cadé sub alta alegere.

Dotati'a capelanulu va fi: 15 jugere de pamentu, diumetate din accidentiele stolari, si diumetate din birulu, de cate un'a mesura de cucurusu in bómbe, dela 154. de case.

Dela recurenti se recere se fie absolvitu celu pucinu 6. clase gimnasiali, si se fie provediuti cu testimoniulu de calificatiune.

Recursele se se tramita parintelui protopopu Georgiu Cratiunescu in Belinez, per Kiszetó.

Cutina, 19. Novembre 1878. Comitetalu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, protopopu tract.

1—3.

Amesuratu decisulu ven. consistoriu eparh. de sub Nr. 487 bis. se publica concursu nou pentru intregirea definitiva a parochiei vacante din comun'a *Slagna* protopresb. Caransebesiulu cu terminu de **14 dile** dela 1. publicare socotitu.

Dotatiunea se cuprinde din folosirea unei sesiuni complete de 32 jug., birulu anualu dela 51 fumuri de case a 42 cr, stol'a indatinata si folosirea unei case parochiale cu 2 incaperi si gradina de legume.

Cei ce voescu a reflectá la postulu acest'a au a-si adresá petitiunile instruate in sensulu stat. org. si normative-loru cons. pana la numitulu tarminu la sinodulu parochialu prin scaunulu protopresbit.

Slagn'a in 19. Novembre 1878. Comitetalu parochialu.

In contielegere preaon. d. protopresbiter tractualu.

1—3.

Se escrie de nou concursu pentru deplinirea parochiei vocante din *Grosi* in protopopiatulu Totvaradiei, cu terminu pana in **17. Decemvre**, a. c. st. v. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: diumetate sesiune parochiala, dela 120. Nr. de case cate un'a mesura cucuruzu sfermatu si stol'a indatinata.

Recurentii suntu avisati, recoursele loru provediute cu documintele recerute a le substerne la adres'a oficiulu protopopescu concerninte in Totvárád — per Soborsin.

Grosi, in 15. Noemvrie, 1878. Comitetalu parochialu.

In contielegere cu: **Iosifu Belesiu**, protopopulu Totvaradiei.

1—3.

Din lips'a recurentiloru neputendu-se depliní postulu de parochu in comun'a *Troiasu* — protopopiatulu Totvaradiei, pentru care s'a fostu publicatu concursu in Nrii 16. 17. si 18. cu foiei „Biserica si scóla“ din a. c., asia cu acést'a se publica de nou concursu cu terminu pana la **24. Decemvre**, a. c. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: diumetate de sesiune parochiala, casa parochiala cu gradina, dela 80. Nr. de case cate un'a mesura cucuruzu sfermatu si stol'a indatinata.

Recurentii au a-si asterne suplicele loru cu documintele prescise pana la diu'a mai susu insemnata la adres'a oficiulu protopresbiteralu concerninte in Totvárád — per Soborsiu.

Troiasiu in 20. Noemvrie, 1878. Comitetalu parochialu.

In contielegere cu: **Iosifu Belesiu**, protopopulu Totvaradiei.

1—3.

Concursu pentru ocuparea definitiva a statiunii invetiatoresci din comun'a *Misca*, — inspectoratul Siepreusiului, comitatului Aradului, cu terminu de alegere pe **27. Decemvree** 1878.

Emolumintele sunt: 1. In bani gata 160 fl. v. a. 2. 10 cubule grâu si 6 cubule cucuruazu si 59 magi de fenu rescumparate cu bani gata de comuna, 3. 12 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a, 4. 13 iugere de pamentu parte aratoriu parte fenatiu, 5. pascu de 3 iugere, 6. cortelu liberu cu intravilanu de 800 org. □, 7. accidentiele dela inmormontari si diurne la conferintie.

Doritorii de a fi alesi, au asi substerne recursele lor, proviedute cu testimoniu preparandialu si de calificatiune, pre cum si alte atestate despre ubicatiunea si purtarea loru morala si politica, adresate comitetului parochialu, — la subsemnatulu inspectoru scolaru, pana in 21 Decembre in Sepreusiu (Seprós). Cele intrate mai tardiu nu se voru lua in consideratiune!

Recurentii suntu poffiti ca pana la di'a alegerei se se presinte in vre-o duminica séu serbatóre in faci'a locului la santa biserică, pentru de-asi arată desteritatea in tipicu si cântari.

Misca la 12 Novembre 1878.

Mihaiu Sturza,
Inspectoru scolaru.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Misca.

2—3.

Pentru deplinirea statiunii invetiatoresci din comun'a *Folia*, protopresbiteratul Jebeliului, Cottulu Timisiului, se escrie concursu cu terminu pana la **25 Decembre 1878**. —

Emolumintele sunt: in bani gata 140 fl. 11 jugere de pamentu aratoriu, 10 meti de grâu, 10 meti de cucuruazu, pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. 6 cloffori de paie din care are ase incaldi si scól'a, si cortelu liberu cu gradina pentru legumi. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a si tramite recursele sale instruate conformu dispușetiunilor stat. org. si ale substerne Reverendisimului D. protop. Alesandru Ioanovicu in Jebeliu, avendu in vre-o duminica ori serbatóre a se presentá in biserică pentru de a-si arată desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Folia in 13. Novembre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu.

3—3.

Pentru deplinirea statiunii invetiatoresci la scól'a de baiati din comun'a *Chesintiu* inspectoratulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de **3. Decembre** stil. vechiu a. c.

Emolumintele sunt in bani 176 fl. 80 cr. val. aust. 60 meti de grau, 14. orgii de lemne din care are ase incaldi si scól'a. 4. iugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poffiti recursele lor instruate in intielesulu statutului organicu si adresate comitetului parochialu a le trimite la subscrisulu in Lipov'a, si pana ia diu'a de alegere au se se presinte in vre-o Duminica séu serbatóre in biserică spre asi arată desteritatea in cantari si tipicu.

Chesintiu in 29. Octomvre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Cristoforu Giuchiciu**, inspectoru cercuralu de scól'a.

3—3.

Comitetulu administrativu alu fundatiunei „Elena Ghiba Birta“ publica concursu pentru unu stipendiu vacantu de 200. fl. v. a. la unu studentu din comitatulu Aradu, ori Bihoru, Bichisiu ori Cianadu, avendu recurentii se produca:

a) documentu că sunt de religiunea ortodoxa si de nationalitate romanii ori greci;

b) documentu cumca sunt orfani seraci, séu că parintii nu au midilóce pentru intretinerea loru la scól'a;

c) documentu cumca au absolvitu celu pucinu clasele elemnetare cu succesu bunu, portare morala buna, si s'au promovatu in clase mai inalte. Cei cu mai multe pregatiri vor avé preferintia.

d) Rudeniele fericitei fundatóre vor avé preferintia intre cei de calificatiune egala,

Recursele instruite astfelu se vor inaintá la presiđiulu comitetului fundationalu pana la finea lui Decembre a. c.

Din sienti'a comitetului fundationalu. Aradu ^{6/18} Noembre, 1878.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcupu si presiedintele comitetului,

Vincetiu Mangra, m. p.
notariulu comitetului.

3—3.

Pentru intregirea parochiei *Lapusnicelu* in protopopiatulu Mehadie se escrie concursu, cu terminu de **30 dile** dela I publicare, cu carea suntu impreunate urmatórele emoluminte:

a) un'a sesiune de 23 jugere de pamentu, éra pentru lipsindele 11 jugere se respatescu dela statu cu 43. fl. 86. cr.

b) 120 fl. salariu in bani gata titulo biru si stola afara de nunti si alte functiuni.

c) Cuartiru liberu cu gradina de legume.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au a-si substerne recursele instruate conformu statutului organicu si normelor consistor. pana la terminulu amintitu, adresate comitetului parochialu la man'a adm. protopopescu M. O. D. Ioane Stefanovicu in Mehadia. —

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. adm. protopop: **I. Stefanovicu**.

3—3.

Se escrie concursu pentru vacant'a statiune invetiatoresca din comun'a *Jabuca*, protopresbiteratul Versietiiului cottulu Timisiului cu terminu de alegere pe **19. Noembre**. a. c. stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: 300 fl. V. A. 6 fl. pentru scrip-turistica, cuartiru liberu, 4 orgii de lemne din care se se incaldiesca si scól'a, 1 jugeru de pamentu din care ^{1/2} jugeru e viie, si spesele conferintiei 10 fl. V. A.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de asi tremite recursele sale instruate conformu dispușetiuneloru statutului org. si ale substerne adresate comitetului parochialu Pré On. Domnu Ioane Popovicu protopresbiterulu Versietiiului in Mercina per Varadia, avendu in vre-o duminica ori serbatóre a-se presenta in biserică pentru de a-si arată desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Jabuc'a in ^{25/10} 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu prottereuulu tractualu.